

Sveikas dirvožemis – ekologinio ūkininkavimo pagrindas

Valentinas Genys

Juogvilų k., Lyduokių sen., Ukmergės r. sav. v.genio.ukis@gmail.com

Agronomija susideda iš apie dvidešimties mokslų ir yra vienintelė specialybė, kuri moko dirbti su gyvastim, su gyvu organizmu – dirvožemiu. Dirvožemis yra gyva. Konsultavimo tarnyboje dirvožemiui skiriama viena valanda, kai mane mokė universitete penkis metus.

1982 m. baigiau Žemės ūkio universitetą, turiu priekaištų akademinėi visuomenei: kodėl prapuolė „Žemės ūkio“ pavadinimas iš universiteto. Nėra Žemės ūkio universiteto. Ar tai tendencinga, išbraukti žemės ūkio pavadinimą iš pašmonės ateities kartoms, kaip verslą... ar tai kažkoks netyčiukas?

Mane mokė amžiną atilsį prof. Stancevičius, teko su juo bendrauti ir žemės ūkio rūmuose. Noriu pacituoti jo vieną mintį, kuri pagal mane yra esminė: *„Maža valstybė turi siekti, kad kiekvienas jos ūkininkas užaugtų tikra tvirtove, atsparia svetimai įtakai, pasiryžusia savo interesus ginti visomis išgalėmis. Mažiausiai kintantis šalies gyventojas yra šeimos ūkininkas. Jis susikuria sau ne tik verslo sąlygas, bet ir gyvenamąją aplinką su visa išpuoselėta infrastruktūra, kuri vadinasi tėviškė. Iš tėviškės sąvokos išauga ir Tėvynės supratimas, meilė ir pasiaukojimas jai. Taip formuojasi sąmoningos valstybės visuomenė. Ją kur kas lengviau išbarstyti, bet daug sunkiau suburti į krūvą“.*

Atkreipkite dėmesį – Tėviškė. Drįstu pabrėžti – Tėviškė yra esmė, yra pagrindas. Net viduje yra toks virpuliukas, kad sovietmečiu mus trėmė, rové, bet Tėviškės jausmo neišrovė, o mes tai padarėm gražiai, savo rankomis, kai nekilnojamą turtą padarėm kilnojamu. Drįstu teigti – išrovėm tą jausmą, išrovėm Tėviškę.

Sovietmečiu dirbau vyr. agronomu, kaip politinio kalinio sūnų, į užsienį mane išleido tik 1996 m., tada teko pabuvoti Švedijoje. Iš Švedijos parsivežiau beariminės ekologinės žemdirbystės, kuriai ten jau 30 metų, viziją. Nuo tada pradėjau atlikinėti bandymus beariminėje sistemoje. Nuo 2000 m. nebeturiu plūgo. Daug buvo ieškojimų...

Agronomui dirvožemis su augalu yra viena. Mes visada gydome tik augalą, bet tai tik dalis – viskas yra vieninga. Dirvožemis tarsi turi milijonus vaikučių, mes jų nematom, bet jie su mumis kalba. Agronomo visi pojūčiai dirba: uoslė, rega, padai, klausia. Viskas dirvožemyje kalba, viskas knibžda, nes formavosi ir susigyveno per milijonus metų. Mikroorganizmai žino kada bus žiema, kada bus vasara, o mes kartais suabejojame. Žmogus žino paprastą dėsni – atimti ir pasidalinti. O žemė, dirvožemis, augalai – tai yra stebuklas, kuris veikia paprastu dėsniu: atimant prisideda, dalinant pasidaugina, iš dirvožemio paimant ir grąžinant per organiką, kurią augalas kuria naudojant CO₂, H₂O ir saulės energiją. Santykis su augalu prasideda dirvožemyje. Mikroorganizmai dirba augalui, iš jo gaudami maistą, nes niekas badauti nenori.

Ūkininkauju nenašiose žemėse, dirvožemis velėjinis jaurinis glėjiškas, priesmėlis ant lengvo priemolio, be to dar kalvotas regionas ir su erozija nėra taip paprasta. Kai kalbam apie įstatyminius aktus, taisyklėse visur parašyta „sėjomaina“, tačiau daugeliui gaspadorių tai nieko nesako. Aš tai vadinu – pradedam gyventi buratinų šaly, sodinam pinigus ir laukiam kol jie išaugs. Žemės ūkyje labai didelių pinigų nėra, tai tikslinis ir kryptingas darbas su dirvožemiu ir augalu, o tada jie ir atsilygina. O jeigu paforsuosi...Ant manęs užkrauk pusantro šimto kilogramų, gal ir panešiu kurį laiką... bet jei taip kiekvieną dieną...

Apie dirvožemio įstatymą kalbame jau 10 metų ir jei dar 10 metų pakalbėsime, tik kalbėsime ir nieko nedarysim, nežinau, kaip bus toliau. Dirvožemyje dabar vyksta nepataisomi procesai. Aš žinau iš savo patirties – įvažiavai į lauką ir jauti, kad ne laiku. O tas laiko ir lauko jausmas yra čia, širdyje, jauti ir žinai. Ir kiekvienas laukas kaip vaikas – turi savo pavardę, savo vardą, savo istoriją. Darau dirvožemio agrocheminius tyrimus 33 metus, vietomis kasmet, tiriu ir kas tris ir kas penkis metus. Tai darau ir priimu kaip savaime suprantamą dalyką. Pašneki apie dirvožemio tyrimus, atrodo, ūkininką apipylė karštu vandeniu. Bet juk nenešam analizių kaimyno, kai važiuojam pas daktarą, vežame savo.

Kiekviena teritorija turi savo energetinį užtaisą, aš tą pradėjau suprast prieš 10, gal 12 metų. Esmė tame, kad kiekvienas laukas turi savo energetinį užtaisą ir ten reikia vieno vienintelio dalyko, esant toje teritorijoje – meilės. Ir tada susikalbi. Ir tada jie juokiasi, žmonės sako: „tau stogas važiuoja“, bet jie juokiasi. Nueini, pasišneki... Per parą į lauką turėtum nueit du kartus. Kas vyksta tokia santykių – mažėja ligų. Gretimai chemizuoti rapsai, purškiami 3 – 4 kartus, o aš nepurškiu, žiedinuko beveik nėra. Klausiu, tai kaip čia yra, kuo daugiau purškia, tuo daugiau turi. Gamtoje taip surėdyti dalykai, visur yra tarpusavio santykiai, kurie patys susireguliuoja, bet tam reikia kantrybės. Patirtis paprasta, dirvožemio santykis su augalu atsistato, po chemijos naudojimo mažiausiai po 6 – 8 metų. Yra laukų, kuriuos gavau, pirkau iš kaimynų, kur buvo intensyvi chemizuota priežiūra. Praėjo 8 – 10 metų, jie nešneka, nes gyvasties dirvožemyje dar ten toli gražu nėra, gal prireiks daugiau metų.

Gaila, kad nėra čia seimo, ministerijos atstovų, aš čia jiems turiu paprastų pasiūlymų. Reiktų gi apsiauti vieną kartą guminiiais batais, prieiti prie lauko ir nusilenkti, ir atsiprašyti, ir paklausti – kaip tu gyveni ir ką aš galiu dėl tavęs padaryt...

Grįžkim namo, pažiūrėkim vaikams į akis, jiems galim nieko nesakyti, bet sau pridėkim ranką prie širdies ir paklauskim ar viską padariau, kad mano anūkai, proanūkiai kvėpuotų geru oru, valgytų sveiką maistą, būtų lamingi, gimtų nepaliegę. Ir dar – sveikas maistas nėra chemijos ir trąšų nenaudojimas, tai yra sveikas ir teisingas augalo ir dirvožemio santykis. Agronomai šią misiją ir neša. Radau ir pavadinimą tam – „Agronominė evangelija“. Aš pats sunkią misiją atlieku, nešu tą evangeliją į Žemės ūkio ministeriją, bet ten, kaip su pliku pešiotis, niekaip nejudu dirvožemio įstatymas, viskas tik popieriuose.

Gaspadoriams yra sunku technokratinio pasaulio rėmuose, kai toks yra informacijos srautas, sunku atsirinkti, kas yra gera ir tinkama mums. Norėčiau akademinės visuomenės paprašyt nenusišalint nuo procesų, nešti Agronominę evangeliją į viršų. Sklaida yra, internete yra labai daug visko, bet atneškite tai iki to profilio, iki to gaspadoriaus. Konsultavimo tarnyba nėra pajėgi to jausmo nešti, pripažinkim, kad nėra pajėgi, atimk skaidres – dingsta konsultantas ir pasibaigia konsultavimas. Todėl labai prašau, padėkit gaspadoriams judėti į priekį.

O dirvožemis, nepamirškim, tai yra pagrindas ir yra gyva. Jeigu norim, kad mūsų anūkai būtų sveiki ir žvalūs, dėkim pastangas pavieniui, kartu, burkimės.

Ačiū jums, kad esat.

